

Suomen kestävän kasvun ohjelma

Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi

Loppuraportti

Investointi 3

5610H-01066.03.01.02 projekti

19.11.2025

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Asiakirjan tiedot

Asiakirja sisältää loppuraportin seuraavien projektien osalta	THL P4 I3 Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi (5610H-01066.03.01.02)		
Pilari ja investointi, jota loppuraportti koskee	P4 I3		
Sopimuksen Vahva-nro	VN/1156/2022		
Sopimustoimijaorganisaatio	THL		
Laatija / yhteyshenkilö	Satu Korhonen	+358295247138	satu.korhonen(at)thl.fi

Sisällysluettelo

1. Projektin yhteenveto.....	4
1.1 Projektille asetetut tavoitteet.....	4
1.2 Saavutetut ja saavuttamatta jääneet tuotokset	7
1.3 Projektin kesto, resurssit ja kustannukset	9
2 Projektin dokumentointi.....	9
3 Projektin hyödyt suhteessa Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteisiin	10
3.1 Projektin toimenpiteet ja tavoitteiden saavuttaminen suhteessa EU toimeenpanoasiakirjaan kirjattuihin tavoitteisiin	10
4 Projektin jatkokehitys ja -toimenpiteet	13
5 Liitteet	13

1. Projektin yhteenveto

1.1 Projektille asetetut tavoitteet

Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi -projektissa kehitettiin hyvinvointitalouden ohjausmallia ja siihen liittyvää tietopohjaa kansalliseen päätöksentekoon. Kartoittamalla hyvinvointitalouden parhaita kansainvälisiä käytäntöjä ja kansallisen selvitystyön kautta projektissa laadittiin Suomelle ehdotus hyvinvointitalouden ohjausmallista ja hyvinvointitalouden seurantamittaristosta. Lisäksi projektissa kehitettiin hyvinvointia edistävien toimenpiteiden arviointia ja hyvinvointitalouden tietopohjaa viiden tutkimushankkeen avulla. Projektissa tehtiin kansallisesti yhteistyötä erityisesti ministeriöiden kanssa ja kansainvälisesti hyvinvointitaloutta kehittävien organisaatioiden (esimerkiksi OECD, WHO) sekä hyvinvointitaloutta toteuttavien maiden kanssa.

Hyvinvointitalous oli yksi Suomen EU-puheenjohtajakauden 2019 keskeisistä teemoista, ja tuolloin myös EU:n neuvosto hyväksyi hyvinvointitaloutta koskevat EU:n neuvoston päätelmät. Suomi liittyi hyvinvointitaloutta edistävien maiden Wellbeing Economy Governments (WEGo) -verkostoon 2021. WEGo-verkoston muissa maissa Suomea lukuun ottamatta on kehitetty mittarit ja painopisteet hyvinvointitalouden seurantaan. THL:n projekti käynnistettiin vastaamaan tähän tarpeeseen. Hyvinvointitalouden kansallista toimeenpanoa tukee sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2023 julkaisema Hyvinvointitalouden toimintaohjelma 2023–2025, jota projekti osaltaan toteuttaa.

Projektille asetetut tavoitteet sen aloitusvaiheessa olivat:

- 1) Hyvinvointitalouden tietopohjan avulla pyritään linkittämään hyvinvoinnin tila ja kehitys sekä talous eli tehdään hyvinvoinnin ja talouden vuorovaikutus näkyväksi.
- 2) Määritellä Suomen hyvinvointitalouden seurantamittaristo
- 3) Kehittää hyvinvointia edistävien toimenpiteiden kustannusten ja vaikutusten arvioinnin ja seurannan malli
- 4) Laaditaan yhteistyössä ministeriöiden ja muiden tahojen kanssa ehdotuksia siitä, miten em. tiedon hyödyntämistä tehostetaan päätöksenteossa
- 5) Etsiä/muokata portaali näiden tietojen esittämiseksi ja kaikkien saataville

Tavoitetta 1 tai sen reunaehdoja ei muutettu projektin aikana.

Tavoitetta 2 muokattiin seuraavaan muotoon: *Laatia ehdotus Suomen hyvinvointitalouden mittaristoksi*. Tavoitteen 2 muokkaamisen motivaationa oli projektin keskivaiheilla vahvistuneet havainnot siitä, että hyvinvointitalouden seurantamittaristolle ei ollut tunnistettavissa kansallista

vastuuorganisaatiota, joka olisi sitoutunut mittariston sisällölliseen määrittelyyn, käyttökohteiden tunnistamiseen tai käyttöliittymän kehittämiseen. Mittaristoa ei voitu siten kehittää konkreettisesti määriteltynä käyttötarkoitukseen tai osoittaa nimetyille kansalliselle käyttäjälle. Indikaattoreiden valintaprosessissa ja ehdotuksen laatimisessa hyödynnettiin ensisijaisesti neljää erillistä empiiristä osatarkastelua, joiden pohjalta ehdotus koostettiin. Projektissa nähtiin perusteltuna korostaa tuotettavan seurantamittariston luonnetta ensisijaisesti hyvinvointitaloudellisen seurannan käynnistämisen mahdollistavana ehdotuksena. Tuotettu ehdotus on näin määriteltynä lähtökohtaisesti dynaaminen ja näin myös parhaiten hyödynnettävissä jatkossa kansallisen seurantajärjestelmän kehittämisessä.

Tavoitetta 3 täsmennettiin muotoon *Toteutetaan tutkimuksia hyvinvointia edistävien toimenpiteiden vaikutuksista ja vaikutusten seurannasta eri väestöryhmillä*, jotta se vastasi kattavasti hankkeen empiiriseen, sosiaali- ja yhteiskuntatieteelliseen hyvinvointitutkimuspainotukseen. Hyvinvointivaikutusten taloudellisten kustannusten tarkastelu ei ollut tarkoituksenmukaista näissä tutkimuksissa, sillä vaikutusten moninaisuus ja aineistojen rajallisuus tekivät luotettavasta kustannusarviosta haastavaa etenkin ilman syvällistä terveystaloustieteellistä analyysiä. Näin muokattu tavoite mahdollisti tarkoituksenmukaisen ja realistisen tutkimuksen toteutuksen hankkeen resursseilla.

Tavoitetta 4 ei muokattu projektin aikana. Hankkeessa pyrittiin sekä selvitystyön keinoin että yhteistyössä ministeriöiden ja muiden tahojen kanssa tuottamaan tietoa, jonka pohjalta mallinnettiin Suomen kontekstiin sopiva ehdotus hyvinvointitaloudelliseksi ohjausmalliksi. Mallin vertailukohtana olivat hankkeen kansainväliset vertailumaat (10 maata), joilla hyvinvointitaloudellinen ohjausmalli on käytössään. Mallinnuksessa pyrittiin luomaan ehdotus hyvinvointitaloudellisesta ohjauksesta, joka olisi lyhyellä tai korkeintaan keskipitkällä aikavälillä käyttöönotettavissa Suomessa. Suomessa käytiin eduskuntavaalit vuonna 2023. Vaalien jälkeen tuloksena hyvinvointitalouden toteuttaminen ei enää eksplisiittisesti ollut uuden hallituksen julkilausuttuna tavoitteena. Tämä vaikutti myös ehdotettavan kansallisen ohjausmallin kehittämiseen. Hyvinvointitalouden ohjausmallille ei sidosryhmätyössä tunnistettu selkeitä omistajia, jotka olisivat kansallisella tasolla sitoutuneet hankkeen tulosten käyttöönottoon ja vaikuttaneet hankkeen tuotosten muotoiluun hankeaikana. Hankkeessa tuotettu ehdotus on kuitenkin alkuperäisen tavoitteen mukaisesti tuotettu yhteistyössä sidosryhmien kanssa, mikä mahdollisesti edesauttaa niiden käyttöönottoa päätöksenteossa ja hallinnossa. Huomiona, että tavoitetta 4 toteutettiin pääosin tavoitteista 2–3 erillisenä, itsenäisenä työkokonaisuutena.

Tavoitetta 5 muokattiin muotoon *Tuottaa uusi verkkopohjainen käyttöliittymä Suomen hyvinvointitalouden seurantamittaristolle tai liittää mittaristo jo olemassa olevan verkkopalvelun*

yhteyteen. Konkreettisempi tavoite uuden verkkopohjaisen käyttöliittymän tuottamisesta tai mittariston integroinnista olemassa olevaan palveluun nähtiin käytännönläheisempänä ja saavutettavampana ratkaisuna. Näin pyrittiin varmistamaan, että mittaristo palvelee laajasti eri käyttäjäryhmiä ja tukee laaja-alaisesti tiedon hyödyntämistä. Projektissa tuotettu verkkopohjainen indikaattorikäyttöliittymä (Tableau) sisältöineen palvelee erityisesti päätöksentekijöitä ja kansalaisia, joille alusta tarjoaa tiiviitä ja visuaalisia esityksiä hyvinvoinnin tilasta ja kehityksestä. Projektin tuottamat kirjalliset tuotokset julkaistaan pääsääntöisesti vertaisarvioituina artikkeleina sekä muina kirjallisina raportteina. Nämä formaatit tavoittavat paremmin tiedeyhteisön ja asiantuntijakohderyhmät eikä niitä siksi julkaista indikaattorikäyttöliittymän yhteydessä.

Hankkeen tuotostavoitteita ovat:

1. Portaali hyvinvointitalouden seurantatiedon ja toimien vaikutusarviointien esittämiseen on täsmennetty muotoon **Verkkopohjainen käyttöliittymä Suomen hyvinvointitalouden seurannalle**.
2. **Suomen hyvinvointitalouden seurannan viitekehys ja mittaristo määritelty**
3. **Hyvinvointia edistävien toimenpiteiden vaikutusarviointimallin toimivuutta testattu muutamassa esimerkkitapauksessa**
4. Mekanismeja ko. tiedon hyödyntämiseen päätöksenteossa on täsmennetty muotoon **Ehdotus hyvinvointitaloudellisen seurantatiedon ja vaikutusarviointien hyödyntämisestä päätöksenteossa**.

Tarkennuksena projektin tuotostavoitteen 3 osalta: Vaikutusarviointimallin sijaan kehitettiin kestäväen hyvinvoinnin tarkastelukehikkoa, jossa kestäväen hyvinvoinnin teoriaa hyödynnettiin jäsentämään sitä, mihin hyvinvoinnin tekijöihin tulee kiinnittää huomiota. Kestäväen hyvinvoinnin tarkastelukehikon avulla tunnistettiin palveluiden käytön laaja-alaisia hyvinvointivaikutuksia ja hyvinvointia suojaavia tekijöitä.

Projekti saavutti tavoitteensa, kuten niitä on edellä tarkennettu, suunnitellussa laajuudessaan lukuun ottamatta kohdassa 1.3 mainittuja tieteellisten artikkelien julkaisua ja indikaattorien julkaisua THL.fi-verkkopalvelussa.

1.2 Saavutetut ja saavuttamatta jääneet tuotokset

Taulukko 1. Projektin saavutetut päätuotokset, linkit tuotoksiin ja tuotosten kuvaukset.

Päätuotos	Kuvaus
Ehdotus hyvinvointitaloudellisen seurantatiedon ja vaikutusarviointien hyödyntämisestä päätöksenteossa	Ehdotus hyvinvointitalouden ohjausmalliksi ja Suomelle. Selvitys- ja sidosryhmätyön keinoin tuotettu kirjallinen ehdotus hyvinvointitaloudellisen tarkastelun toteuttamisesta keskeisessä kansallisessa päätöksenteossa Suomessa. Julkaisu: Hyvinvointitaloudellinen ohjausmalli Suomelle: Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi –hankkeen loppuraportti (2024) Julkaisu: Hyvinvointitaloudellinen ohjaus: Esimerkkejä Suomelle annettujen toimenpide-ehdotusten soveltamisesta käytäntöön (2025)
Verkkopohjainen käyttöliittymä hyvinvointitalouden seurannalle	Tableau-raportointivälineellä toteutettu indikaattoriraportti, jossa 15 hankkeessa valittua hyvinvointitalouden indikaattoria kattaen sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyys. Hyvinvointitalouden avainindikaattorit THL:n sivustolla
Hyvinvointia edistävien toimenpiteiden vaikutusarviointimallin toimivuuden testaus muutamassa esimerkkitapauksessa	Viisi tutkimusta elämänkaaren eri vaiheista (lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja ikääntyminen) kestävän hyvinvoinnin teoriaa hyödyntäen julkisten toimenpiteiden, kuten

	etuuksien ja palvelujen hyvinvointia edistävistä ja suojaavista vaikutuksista. Julkaisu: Hyvinvointia tukevat rakenteet: Tutkimuksesta ratkaisuja kestäväen hyvinvoinnin rakentamiseen (2025)
Kansainvälinen vertailutieto ja yhteistyöverkosto	Kansainvälinen työpaja OECD:n WISE-keskuksen kanssa Pariisissa 11/2023, jota varten koottiin valtionhallinnon ja tilastoviranomaisten edustajista koostuva 10 maan yhteistyöverkosto. Julkaisu: Building blocks for a strong wellbeing economy approach: highlighting practical tools and processes for governance (2025)

Taulukko 2. Saavuttamatta ja kesken jääneet tuotokset ja niiden syyt.

Päätuotos	Kuvaus	Miksi tuotos on jäänyt kesken tai saavuttamatta?	Jatkuuko työ ja, jos niin missä?
Hyvinvointia edistävien toimenpiteiden vaikutusarviointimallin toimivuuden testaus muutamassa esimerkkitapauksessa	Tutkimusartikkeleiden julkaisu tieteellisissä lehdissä	Rekrytointiprosessien takia osatutkimukset pääsivät alkamaan vasta keväällä/kesällä 2023. Tutkimuslupaprosessi on aikaa vievä. Tutkimusartikkeleiden julkaisuprosessi on myös itsessään pitkä.	Projektin puitteissa 31.12.2025 asti.

1.3 Projektin kesto, resurssit ja kustannukset

Suunniteltu kesto 08/2022–12/2024, toteutuva kesto 08/2022–12/2025. Vuosille 2022–2025 myönnetty rahoitus: 3 M€, rahoituslähteestä Suomen kestävän kasvun ohjelma (RRF), pilari 4:n investointi 3:n määrärahoista. Projektilla ei ollut rahoitukseen liittyviä muutospyyntöjä 1.1.2022–31.12.2025 välisenä aikana. Henkilöstöresurssi toteutui pääosin suunnitellusti. Yksittäisiä, budjettivaikutukseltaan kukin n. 5–6 htkk kokoisia muutoksia olivat: hanketta johtavan tutkimusprofessorin vuorotteluvapaa, projektipäällikkönä toimivan kehittämisspäällikön pidempi sairauslomajakso sekä yhden osatutkimuksen rekrytoinnin viivästyminen. Projektin johtajan ja projektipäällikön poissaolot osuivat molemmat keväälle 2024, mikä hankaloitti projektin toteuttamista suunnitellusti. Ostopalveluita ei käytetty paikkaamaan puuttuvaa henkilöstöresurssia.

2 Projektin dokumentointi

Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi -projekti on kehittänyt työkaluja hyvinvointitaloudelliseen päätöksentekoon. Kartoittamalla hyvinvointitalouden parhaita kansainvälisiä käytäntöjä ja kansallisen selvitys- ja sidosryhmätyön keinoin projektissa laadittiin Suomelle ehdotus hyvinvointitalouden ohjausmallista ja hyvinvointi-indikaattoreista ja tuotettiin indikaattoriraportti Tableau-raportointivälineellä hyvinvointitalouden seurannalle. Lisäksi projektissa kehitettiin hyvinvointia edistävien toimenpiteiden arviointia ja hyvinvointitalouden tietopohjaa viiden osatutkimuksen avulla.

Projektitimi koostui hanketta johtavasta tutkimusprofessorista, projektipäällikkönä toimineesta kehittämisspäälliköstä, projektisuunnittelijasta, kolmesta kehittämistyön asiantuntijasta, joiden työpanos kohdentui kansainväliseen vertailuun, indikaattorityöhön ja Suomen ohjausmallin kehittämiseen sekä viidestä tutkijasta, joista yksi toimi myös tutkimustyön koordinaattorina. Projektitimi koottiin pääosin ulkopuolisina rekrytointina vuoden 2023 aikana.

Projektin seurantaraportointi löytyy Hankesalkku-työkalusta. Projektin etenemistä suhteessa projektisuunnitelmaan on seurattu kuukausittaisen raportoinnin yhteydessä, jossa on tarkasteltu tilannetta yleistilanteen, aikataulun, kustannusten, tuotosten laadun, tuotosten laajuuden, henkilöstön, riskien ja hyötyjen osalta. Salkku -raportoinnissa on kuukausitasolla myös arvioitu tunnistettuja poikkeamia, ongelmia ja riskejä.

Projektin keskeiset dokumentoinnin asiakirjat ovat projektisuunnitelma Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi –hankkeelle. Projektin työn etenemisen osalta projektin ohjausryhmälle esitetyt materiaalit työvaiheiden ja tuotosten etenemisestä ovat osa keskeistä sisällöllisen työn dokumentaatiota.

Projektin pysyvästi tai yli 10 vuotta säilytettävät asiakirjat on arkistoitu THL:n asianhallintajärjestelmään. Arkistoinnissa on noudatettu THL:n tiedonhallintasuunnitelmaa ja arkistointilinjauksia.

3 Projektin hyödyt suhteessa Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteisiin

3.1 Projektin toimenpiteet ja tavoitteiden saavuttaminen suhteessa EU toimeenpanoasiakirjaan kirjattuihin tavoitteisiin

THL:n projektissa ohjausmallin kehittämistyö keskittyi kansallisen tason päätöksentekoon. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala ei käsitelty erikseen, ja esimerkiksi hyvinvointialueiden ohjaus rajattiin tarkastelusta pois.

Tuotoksena esitetystä hyvinvointitalouden ohjausmalliehdotuksessa keskityttiin kansallisen tason strategiseen, resurssi- ja normiohjaukseen ja esitettiin toimenpiteitä niiden kehittämiseen hyvinvointitalouden näkökulmasta lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Resurssiohjauksen osalta havaittiin kansallisesti puutos budjetoinnin työkaluista, joiden avulla eri hallinnonalat voisivat nykyistä paremmin arvioida budjetissa ehdotettavien toimenpiteiden hyvinvointivaikutuksia. Kansainvälinen vertailuosio tuotti tietoa työkaluista, joita ohjausmalliehdotuksessa ehdotetaan Suomelle kokeiltavaksi. Lisäksi strategisen ohjauksen osalta todettiin puutos poikkihallinnollisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden johtamisessa. Tämän osalta ehdotettiin lyhyen aikavälin toimenpiteenä aikavälillä mm. talousarviossa esitettyjen hallinnonalojen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden koostamista yhteen ja yhteisten toiminta-alueiden tunnistamista myös peilaten hyvinvointitalouden seurantamittariston teemoihin. Lisäksi ehdotettiin hyvinvointitaloudellista tarkastelua hallituksen vuosikertomukseen. Keskipitkällä aikavälillä (10 vuotta) ehdotettiin kansallisten hyvinvointitaloudellisten tavoitteiden laatimista ja vakiinnuttamista, jotka vaikuttaisivat myös hallinnonalojen, mukaan lukien sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala, budjettisuunnitteluun.

Vaikuttavuusperusteisuuden ajatuksen mukaisesti ohjausmalliehdotus kiinnittää huomiota nimenomaan politiikkatoimien hyvinvointivaikutuksiin, myös resurssiohjauksessa. Projektin ohjausmalliehdotus tunnistaa keskeisiä puutoksia kansallisissa ohjauksen toimintamalleissa ja luo käyttöön otettuna edellytykset nykyistä paremmin kestävää hyvinvointia tuottavalle suunnittelulle, ohjaukselle ja päätöksenteolle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta hyvinvointialueiden ohjausta on terävöitetty resurssiohjauksen suuntaan. Kansallisen ohjauksen kehittyminen voi kuitenkin osaltaan

toteutuessaan varmistaa, että hyvinvointivaikutusten seuranta on osa myös sosiaali- ja terveydenhuollon sektorin ohjausta.

Projektin ehdotus hyvinvointitalouden mittareksi ja niiden raportointia tukeva sähköinen käyttöliittymä tarjoavat työkalun hyvinvoinnin tilan, hyvinvoinnin jakautumisen ja hyvinvoinnin kehityskulkujen tarkasteluun kansallisesti. Ehdotuksen sisältämät indikaattorit käsittävät sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen ulottuvuuden ja niiden sisältämät muuttujat kuvaavat hyvinvointia pääsääntöisesti yksilö- ja kotitaloustasolla.

Mittaristo ja sen verkkopohjainen käyttöliittymä auttavat välittämään ja tuottamaan tietoa siitä, miten hyvinvointi kehittyy ja jakautuu yhteiskunnassa pitkällä aikavälillä. Mittariston tuottamaa hyvinvointitietoa voidaan hyödyntää toimenpiteiden vaikuttavuuden seurannassa ja arvioinnissa kytkemällä indikaattoreiden tuottama tieto esimerkiksi kansallisiin strategisiin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseksi määriteltäviin toimenpiteisiin tai politiikkatoimiin.

Hyvinvointitalouden mittaristo luo pitkällä aikavälillä edellytyksiä hyvinvointia vahvistavien toimien arvioinnille koetun hyvinvoinnin ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta.

Investoinnin 3 tavoitteena on vahvistaa tutkimusta, jolla parannetaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän kustannusvaikuttavuutta. Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi -projektin tutkimustyöpaketti kehitti hyvinvointia edistävien toimenpiteiden arviointia ja hyvinvointitalouden tietopohjaa viiden tutkimushankkeen avulla.

Tutkimukset edistävät hyvinvointitaloudellista tietopohjaa keskittymällä erilaisten julkisen politiikan keinojen, kuten palvelujen ja etuuksien, laaja-alaisiin hyvinvointitulottuvuuksiin eri elämäntaakien vaiheissa. Tutkimuksissa pureudutaan siihen, millaisilla julkisen politiikan toimenpiteillä voidaan luoda hyvinvointia tarkastelemalla toimenpiteiden hyvinvointihyötyjä kestävästi hyvinvoinnin teorian näkökulman kautta. Toimenpiteiden tarkastelu kestävästi hyvinvoinnin eri ulottuvuuksien (having, loving, doing, being) avulla tarjoaa esimerkin sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän hyvinvointihyötyjen arvioinnista perustuen niiden kykyyn vastata hyvinvointitarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa pelkän rahamääräisen hyödyn sijasta. Tällainen arviointi antaa paremman ymmärryksen siitä, millaisiin toimenpiteisiin resursseja ohjaamalla voidaan tukea erityisesti haavoittuvien väestöryhmien hyvinvointia, mukaan lukien yhteiskunnallista osallisuutta.

Viisi elämäntaakien eri vaiheille sijoittuvaa osatutkimukset, niiden päähavainnot hyvinvointia suojaavista tekijöistä ja suositukset päätöksentekoon:

1. **Sijaishuollon laaja-alaiset hyvinvointivaikutukset: Sijaishuollossa olleiden aikuisten hyvinvointia suojaavia tekijöitä analysoiva rekisteritutkimus.**

Sijaishuollossa olleista ne, jotka suorittivat tutkinnon, olivat yleisemmin sijoitettu

pikkulapsena, olleet vain kerran tai pari sijoitettuna ja he olivat useammin tyttöjä kuin vain peruskoulun suorittaneet. Pojilla oli neuropsykiatrisia hoitokäyntejä enemmän kuin tytöillä 17 ikävuoteen asti, kun taas tytöt saivat kuntoutuspsykoterapiaa poikia enemmän. Näyttäisi siltä, että hoidon saanti erilaisiin sukupuolittuneisiin mielenterveyden häiriöihin suojaa nuorten naisten hyvinvointia mutta ei nuorten miesten. Perhe- ja lastensuojelupalveluiden varhainen puuttuminen lapsen elinoloihin ja koulutuksessa tukeminen suojaa nuoren hyvinvointia laaja-alaisesti.

2. **Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien (NEET) nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi, siirtymät ja etuudet: Rekisteriaineistoon perustuva tutkimuskokonaisuus NEET-statukseen vaikuttavista tekijöistä.** NEET-tilanteen pitkittyminen on yhteydessä passiivisten tukien suurempaan suhteelliseen osuuteen NEET-nuorten etuuksista. Lisäksi yksi NEET-vuosi itsenäisesti ennustaa myös seuraavaa NEET-vuotta. Nämä tulokset viittaavat siihen, että aikaisten politiikkatoimien rooli voi korostua ehkäistäessä NEET-nuorten passivoitumista ja NEET-tilanteen syvenemistä. Tulokset myös viittaavat siihen, että hyvä mielenterveys sekä vanhempien korkeakoulutus voivat toimia suojaavina tekijöinä. Vanhemman työn menetys nostaa lasten huono-osaisuuden riskiä. Suojaavat politiikkatoimet on näin ollen syytä kohdistaa myös lapsiin. Erityisesti varhaisteini- ja teini-ikässä tapahtuvan vanhempien (äidin) työn menetyksen vaikutuksilta suojaaminen voi olla erityisen merkityksellistä.
3. **Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen saajat aikuisväestössä: Rekisteritietoon perustuva tutkimus täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen saajista ja heidän hyvinvoinnistaan.** Täydentävän ja ehkäisevän tuen saajilla oli paljon mielenterveys- ja päihdeongelmia. Tuen saajien joukossa oli myös paljon työttömiä, työkyvyttömiä (työikäisiä, jotka eläkestatuksella), opiskelijoita, yksinasuvia ja yksinhuoltajia. Tuloksista voi epäsuorasti päätellä, että täydentävän ja ehkäisevän tuen saannilta suojaisivat todennäköisesti ainakin panostukset mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja ensisijaisten etuuksien korottaminen.
4. **Pitkäaikaistyöttömien subjektiiviset hyvinvointikokemukset aktivointipalveluissa: Analyysi aktivointipalveluihin osallistuneiden kokemuksista perustuen yksilö- ja ryhmähaastatteluihin.** Ryhmämuotoisilla palveluilla on potentiaalisia hyvinvointihyötyjä, kuten toimintakyvyn tukeminen, merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemusten lisääminen sekä ihmissuhteiden muodostuminen. Haastateltavien kokemukset ovat kuitenkin ristiriitaisia, mikä korostaa palvelujen tasalaatuisuuden ja yksilöllisen ohjauksen merkitystä. Lisäksi etuusjärjestelmän kielteiset vaikutukset hyvinvointiin tulisi

huomioida ja työnhakijoiden palveluprosesseja muokata byrokratiaa vähentäen, erityisesti luomalla edellytyksiä kohtaamisen kokemuksiin.

5. **Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan nykytilanne ja hyvinvointiulottuvuudet hyvinvointialueilla: Selvitys perustuen kyselyyn hyvinvointialueilla ja ryhmähaastatteluihin 4 hyvinvointialueen päivätoiminnan työntekijöiden kanssa.** Työntekijähaastatteluiden mukaan kuntouttavalla päivätoiminnalla voitiin lievittää yksinäisyyttä, lisätä osallisuuden kokemusta ja tukea toimintakykyä. Tärkeiksi tekijöiksi haastatteluissa nousivat myös palvelun oikea-aikaisuus ja työntekijöiden osaaminen ja motivaatio. Näihin asioihin tulisi kiinnittää huomiota, jotta voidaan varmistaa palvelusta saatavia hyvinvointihyötyjä.

4 Projektin jatkokehitys ja -toimenpiteet

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos jalkauttaa projektissa aikaansaatuja tuotoksia aikavälillä 01/2025–12/2025. Keskeisiä toimenpiteitä tällä aikajaksolla ovat päätuotosten esittely kansallisesti ja kansainvälisesti, hyvinvointitaloudellisen tietopohjan vahvistaminen artikkeleiden julkaisuilla tieteellisissä lehdissä ja indikaattorien julkaiseminen THL.fi-verkkopalvelussa. Lisäksi sidosryhmätyön keinoin pyritään sitouttamaan kansallisia toimijoita ohjausmalliehdotuksessa kuvattujen toimenpiteiden jalkauttamiseen.

5 Liitteet

N/A